ਵਰਲਡ ਪੰਜਾਬੀ ਟਾਈਮਜ਼
WORLD PUNJABI TIMES

A Punjabi News Protal & Epaper From Winnipeg, Canada

Visit us at : www.worldpunjabitimes.com

Mob: 7973333573, +1 (418) 887-0162

Epaper World Punjabi Times | 22 ਦਸੰਬਰ 2025 ਦਿਨ ਸੋਮਵਾਰ | ਈ-ਪੇਪਰ ਵਰਲਡ ਪੰਜਾਬੀ ਟਾਈਮਜ਼

ਕੇਂਦਰੀ ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕ ਸਭਾ ਵੱਲੋਂ ਸੁਖਪ੍ਰੀਤ ਬੱਡੋਂ ਦੀ ਪੁਸਤਕ 'ਯਾਰ ਰਬਾਬੀ' ਲੋਕ ਅਰਪਣ

ਵਰਲਡ ਪੰਜਾਬੀ ਟਾਈਮਜ਼ – ਹਰਦਮ ਮਾਨ

ਸਰੀ, 22 ਦਸੰਬਰ : ਕੇਂਦਰੀ ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕ ਸਭਾ ਉੱਤਰੀ ਅਮਰੀਕਾ ਵੱਲੋਂ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਸੀਨੀਅਰ ਸਿਟੀਜ਼ਨ ਸੈਂਟਰ, ਸਰੀ ਵਿਖੇ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਾਹਿਤਕ ਸਮਾਗਮ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਹ ਸਮਾਗਮ ਚਾਰ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਜੀ ਦੀ ਅਦੁੱਤੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਰਿਹਾ। ਇਸ ਵਿਚ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੁਖਪ੍ਰੀਤ ਬੱਡੋਂ ਦੀ ਨਵੀਂ ਪੁਸਤਕ 'ਯਾਰ ਰਬਾਬੀ' ਲੋਕ ਅਰਪਣ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਸਮਾਗਮ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਸਭਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪ੍ਰਿਤਪਾਲ ਗਿੱਲ, ਪਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ, ਲੇਖਿਕਾ ਸੁਖਪ੍ਰੀਤ ਬੱਡੋਂ, ਖੇਡ ਪੱਤਰਕਾਰ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਮੰਡੇਰ ਅਤੇ ਡਾ. ਰਾਜਿੰਦਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ ਨੇ ਕੀਤੀ।

ਸਮਾਗਮ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਸ਼ੋਕ ਮਤੇ ਨਾਲ ਹੋਈ, ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਜੰਮਪਲ ਅਤੇ ਉਰਦੂ ਸ਼ਾਇਰੀ ਨਾਲ ਡੂੰਘੀ ਸਾਂਝ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਬੌਲੀਵੁਡ ਅਭਿਨੇਤਾ ਧਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਿਓਲ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਭੇਂਟ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਉਪਰੰਤ ਸਭਾ ਦੇ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਧੋਪੁਰੀ ਨੇ ਧਾਰਮਿਕ ਗੀਤ ਗਾ ਕੇ ਸਮਾਗਮ ਨੂੰ ਰੂਹਾਨੀ ਮਾਹੌਲ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਲੇਖਿਕਾ ਸੁਖਪ੍ਰੀਤ ਬੱਡੋਂ ਦੀ ਨਵੀਂ ਪੁਸਤਕ 'ਯਾਰ ਰਬਾਬੀ' ਨੂੰ ਵਿਦਵਾਨਾਂ, ਲੇਖਕਾਂ ਅਤੇ ਸਰੋਤਿਆਂ ਦੀ ਭਰਪੂਰ ਹਾਜਰੀ ਵਿੱਚ ਲੋਕ ਅਰਪਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਪੁਸਤਕ ਉੱਪਰ ਵਿਚਾਰ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਪ੍ਰਿਤਪਾਲ ਗਿੱਲ, ਪ੍ਰੋ. ਹਰਿੰਦਰ ਕੌਰ ਸੋਹੀ, ਜਸਬੀਰ ਮਾਨ, ਆਰਟਿਸਟ ਕਿਕੂ, ਅਜਮੇਰ ਰੋਡੇ, ਡਾ. ਪ੍ਰਿਥੀਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸੋਹੀ, ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਬਾਠ, ਡਾ. ਚਰਨਜੀਤ ਕੌਰ ਅਤੇ ਬਿੰਦੂ ਮਠਾਰੂ ਨੇ ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਕ ਪਰਚੇ ਪੜ੍ਹੇ ਅਤੇ ਰਚਨਾ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ, ਸੰਰਚਨਾ ਅਤੇ ਸਮਕਾਲੀ ਮਹੱਤਤਾ ਉੱਤੇ ਚਾਨਣਾ ਪਾਇਆ। ਕਵਿੰਦਰ ਚਾਂਦ, ਡਾ. ਰਾਜਿੰਦਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ ਅਤੇ ਚਰਨਜੀਤ ਕੌਰ ਬਰਾੜ ਵੱਲੋਂ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਪੁਸਤਕ ਲੋਕ ਅਰਪਣ ਉਪਰੰਤ ਲੇਖਿਕਾ ਸੁਖਪ੍ਰੀਤ ਬੱਡੋਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪੁਸਤਕ ਦੀ ਰਚਨਾਤਮਕ ਯਾਤਰਾ ਅਤੇ ਮਕਸਦ ਬਾਰੇ ਮੁੱਢਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਪ੍ਰੋ. ਕਸ਼ਮੀਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ "ਮਹਾਨ ਸਿਕੰਦਰ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ" ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਰਿਪੇਖ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਸਾਂਝੇ ਕੀਤੇ।

ਸਮਾਗਮ ਦੇ ਅਗਲੇ ਪੜਾਅ ਵਿੱਚ ਕਰਵਾਏ ਕਵੀ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ, ਸਥਾਨਕ ਅਤੇ ਮਹਿਮਾਨ ਕਵੀਆਂ–ਕਵਿਤਰੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਗੀਤ, ਗ਼ਜ਼ਲਾਂ ਅਤੇ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਕਵੀ ਦਰਬਾਰ ਵਿੱਚ ਪਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ, ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਗੁਰਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਮਠਾਰੂ, ਅਮਰੀਕ ਪਲਾਹੀ, ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਮਨਜੀਤ ਮੱਲ੍ਹਾ, ਇੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਧਾਮੀ, ਬਿੱਕਰ ਸਿੰਘ ਖੋਸਾ, ਰਾਜਵੰਤ ਰਾਜ, ਬਲਬੀਰ ਕੌਰ ਢਿੱਲੋਂ, ਪ੍ਰੋ. ਹਰਿੰਦਰ ਕੌਰ ਸੋਹੀ, ਦਰਸ਼ਨ ਸੰਘਾ, ਕਵਿੰਦਰ ਚਾਂਦ, ਬਲਦੇਵ ਬਾਠ, ਪ੍ਰੀਤ ਪਾਲ ਪੂੰਨੀ, ਬਿੰਦੂ ਮਠਾਰੂ, ਅਜਮੇਰ ਰੋਡੇ, ਹਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ, ਚਰਨਜੀਤ ਕੌਰ, ਡਾ. ਰਾਜਿੰਦਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ, ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭਲਵਾਨ, ਆਰਟਿਸਟ ਕਿਕੂ ਅਤੇ ਨਰਿੰਦਰ ਬਾਹੀਆ ਨੇ ਰਚਨਾਵਾਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ।

ਸਮਾਗਮ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਸਾਹਿਤ ਪ੍ਰੇਮੀ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਸਨ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰੀ ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕ ਸਭਾ ਵੱਲੋਂ ਲੇਖਿਕਾ ਸੁਖਪ੍ਰੀਤ ਬੱਡੋਂ, ਖੇਡ ਪੱਤਰਕਾਰ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਮੰਡੇਰ ਅਤੇ ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ ਭਲੂਰੀਆ ਨੂੰ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਲੇਖਿਕਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਸਿਟੀਜ਼ਨ ਸੈਂਟਰ ਦੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪੁਸਤਕਾਂ ਭੇਂਟ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਅਖੀਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪ੍ਰਿਤਪਾਲ ਗਿੱਲ ਨੇ ਸਾਰੇ ਲੇਖਕਾਂ, ਕਵੀਆਂ, ਵਿਦਵਾਨਾਂ, ਸਰੋਤਿਆਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ। ਸਮਾਗਮ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਪਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ ਨੇ ਬਾਖੂਬੀ ਕੀਤਾ।

'ਮਾਮਲਾ ਰਗਬੀ ਖੇਡਾਂ ਦੀਆਂ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਦਾ'
ਸਕੂਲੀ ਖੇਡਾਂ ਦੇ ਸੂਬਾ ਪੱਧਰੀ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਹੋਇਆ ਵਿਤਕਰਾ : ਕੋਚ
ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਿਲੈਕਸ਼ਨ ਕਮੇਟੀ 'ਚ ਸਾਡੀ ਕੋਈ ਦਖਲਅੰਦਾਜੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ : ਏ.ਈ.ਓ.

ਵਰਲਡ ਪੰਜਾਬੀ ਟਾਈਮਜ਼ – ਟਿੰਕੂ ਕੁਮਾਰ

ਕੋਟਕਪੂਰਾ, 22 ਦਸੰਬਰ : 'ਖੇਡਾਂ ਵਤਨ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ' ਅਤੇ ਸਕੂਲੀ ਖੇਡਾਂ ਰਾਹੀਂ ਬੱਚਿਆਂ ਤੇ ਨੌਜਵਾਨਾ ਨੂੰ ਸਰੀਰਕ ਪੱਖੋਂ ਰਿਸ਼ਟ ਪੁਸ਼ਟ, ਤੰਦਰੁਸਤ ਅਤੇ ਰੁਜਗਾਰ ਦੇ ਮੌਕੇ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਣ ਦੇ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਖਿਡਾਰੀ, ਰੈਫਰੀ ਅਤੇ ਕੋਚ ਵਿਤਕਰੇਬਾਜੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਫਰੀਦਕੋਟ ਵਿਖੇ 69ਵੀਂ ਰਗਬੀ ਸਟੇਟ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਦੌਰਾਨ ਹੋਏ ਪੱਖਪਾਤ, ਧੱਕੇਸ਼ਾਹੀ, ਵਿਤਕਰੇਬਾਜੀ, ਅਣਗਹਿਲੀ ਅਤੇ ਲਾਪ੍ਰਵਾਹੀ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਸਮੇਤ ਦਸਤਾਵੇਜ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪਦਿਆਂ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਦੌਰਾਨ ਤਿੰਨ ਕੋਚਾਂ ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੋਟੀ, ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਹਰੀਨੌ ਅਤੇ ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ

ਬਰਾੜ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਵਿਤਕਰੇਬਾਜੀ, ਪੱਖਪਾਤ ਅਤੇ ਧੱਕੇਸ਼ਾਹੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਪਹਿਲੇ, ਦੂਜੇ, ਤੀਜੇ ਮੈਚਾਂ ਸਮੇਤ ਕੁਆਟਰ ਫਾਈਨਲ, ਸੈਮੀਫਾਈਨਲ ਅਤੇ ਫਾਈਨਲ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਨੂੰ ਜੀਰੋ 'ਤੇ ਰੱਖ ਕੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਫਰੀਦਕੋਟ ਦੇ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦੀ ਨੈਸ਼ਨਲ ਲਈ ਚੋਣ ਨਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦੇ ਹੌਂਸਲੇ ਪਸਤ ਹੋਣੇ ਸੁਭਾਵਿਕ ਹਨ ਪਰ ਜੇਕਰ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਇਸ ਦੀ ਬਰੀਕੀ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜਿੱਥੇ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਘਪਲਾ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਸਿਲੈਕਸ਼ਨ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਮਨਸ਼ਾ, ਮਕਸਦ ਅਤੇ ਸੋਚ ਸਬੰਧੀ ਵੀ ਸਥਿੱਤੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਹਨਾ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ 6 ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਫਰੀਦਕੋਟ ਨੇ ਫਾਜਿਲਕਾ ਨੂੰ 5-0, ਲੁਧਿਆਣਾ 4-0, ਕਪੂਰਥਲਾ ਨੂੰ 3-0, ਪਟਿਆਲਾ ਨੂੰ 4-0, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨੂੰ 3-0 ਅਤੇ ਮੋਗਾ ਨੂੰ 8-0 'ਤੇ ਆਊਟ ਕਰਕੇ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਉਪਰੋਕਤ ਹੋਣਹਾਰ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਪੱਖਪਾਤ ਕਰਕੇ ਵਿਤਕਰੇਬਾਜੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਨੈਸ਼ਨਲ ਲਈ ਚੋਣ ਕਰਨ ਦੀ ਜਰੂਰਤ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਮਝੀ ਗਈ। ਉਹਨਾ ਧੱਕੇਸ਼ਾਹੀ ਅਤੇ ਵਿਤਕਰੇਬਾਜੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਏ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਸਨਮੁੱਖ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਉਹਨਾ ਵੀ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦੁਖੜੇ ਸੁਣਾਏ। ਇਕ ਸਵਾਲ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਉਪਰੋਕਤ ਕੋਚ ਸਹਿਬਾਨ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਫਰੀਦਕੋਟ ਵਿਖੇ ਹੋਏ ਸੂਬਾ ਪੱਧਰੀ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਵਿੱਚ 2-4 ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਜਿਆਦਾਤਰ ਅਬਜਰਵਰ, ਰੈਫਰੀ, ਚੋਣ ਕਰਤਾ, ਕੋਆਰਡੀਨੇਟਰ ਆਦਿਕ ਅਜਿਹੇ ਲਾਏ ਗਏ ਸਨ, ਜਿੰਨਾ ਨੂੰ ਗੇਂਦ ਤੱਕ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਰੈਫਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਮੈਚਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮਰਜੀ ਮੁਤਾਬਿਕ ਨਿਕਲੇ, ਨਿਯਮਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਜਾ ਕੇ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਹਰਾਇਆ ਅਤੇ ਜਿਤਾਇਆ ਗਿਆ, ਸਿਫਾਰਸ਼ ਦਾ ਬੋਲਬਾਲਾ ਰਿਹਾ। ਉਹਨਾ ਆਖਿਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਏਜੰਸੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਖੇਡ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਜੋ ਕੋਚ ਠੇਕੇ 'ਤੇ ਰੱਖੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਗੈਰ ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਉਹ ਖੇਡ ਵਿਭਾਗ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਖਜਾਨੇ ਅਤੇ ਅਕਸ ਦਾ ਬਹੁਤ ਨੁਕਸਾਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਹਨਾ ਅੰਕੜਿਆਂ ਸਹਿਤ ਦਲੀਲ ਨਾਲ ਇਕ ਇਕ ਸਬੂਤ ਦਿਖਾਉਂਦਿਆਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਲੜਕੀਆਂ ਦੀ ਹਾਕੀ ਦੀ ਟੀਮ ਨਾਲ ਕਬੱਡੀ ਦਾ ਕੋਚ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਪਰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਇਸ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਗਲਤੀ ਅਤੇ ਅਣਗਹਿਲੀ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਦੀ ਜਰੂਰਤ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਮਝੀ। ਉਹਨਾ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਕਤ ਸੂਬਾ ਪੱਧਰੀ ਮੁਕਾਬਲੇ ਫਰੀਦਕੋਟ ਵਿਖੇ 6 ਨਵੰਬਰ ਤੋਂ 9 ਨਵੰਬਰ ਤੱਕ ਹੋਣੇ ਸਨ ਪਰ ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਰੈਫਰੀ, ਕੋਆਰਡੀਨੇਟਰ, ਸਿਲੈਕਟਰ ਆਦਿਕ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉਕਤ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ 9 ਤੋਂ 11 ਨਵੰਬਰ ਤੱਕ ਕਰਨਾ ਪਿਆ, ਫਿਰ ਵੀ ਮੁਕੰਮਲ ਮੈਚ ਨਾ ਹੋ ਸਕੇ, ਜੋ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਬਰਨਾਲਾ ਵਿਖੇ ਕਰਵਾਉਣੇ ਪਏ। ਜੇਕਰ ਉਕਤ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਲੱਖਾਂ ਰੁਪਏ ਦੀ ਬੱਚਤ ਵੀ ਹੋਣੀ ਸੀ। ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਦੌਰਾਨ ਪੁੱਜੇ 'ਆਪ' ਆਗੂ ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਮਿੰਟੂ ਗਿੱਲ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕਿਸੇ ਖਿਡਾਰੀ ਨਾਲ ਕੋਈ ਧੱਕੇਸ਼ਾਹੀ ਜਾਂ ਵਿਤਕਰੇਬਾਜੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਸੰਪਰਕ ਕਰਨ 'ਤੇ ਮੈਡਮ ਕੇਵਲ ਕੌਰ ਅਸਿਸਟੈਂਟ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਅਫਸਰ (ਏ.ਈ.ਓ.) ਫਰੀਦਕੋਟ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਸਿਲੈਕਸ਼ਨ ਕਮੇਟੀ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਸਾਡੀ ਕੋਈ ਦਖਲਅੰਦਾਜੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।

ਸਰਕਾਰੀ ਸੀਨੀ. ਸੈਕੰ. ਸਕੂਲ ਹਰੀ ਨੌਂ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦਾ ਇੱਕ ਰੋਜ਼ਾ ਵਿੱਦਿਅਕ ਟੂਰ ਲਗਾਇਆ

ਵਰਲਡ ਪੰਜਾਬੀ ਟਾਈਮਜ਼ – ਟਿੰਕੂ ਕੁਮਾਰ

ਕੋਟਕਪੂਰਾ, 22 ਦਸੰਬਰ : ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸਰਕਾਰੀ ਸੀਨੀਅਰ ਸਕੈਂਡਰੀ ਸਕੂਲ ਹਰੀ ਨੌਂ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦਾ ਇੱਕ ਰੋਜ਼ਾ ਵਿੱਦਿਅਕ ਟੂਰ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਅਤੇ ਸਕੂਲ ਇੰਚਾਰਜ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਅਨੀਤਾ ਕਟਾਰੀਆ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਸਾਇੰਸ ਸਿਟੀ ਕਪੂਰਥਲਾ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ। ਟੂਰ ਵਿੱਚ ਗਏ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਾਇੰਸ ਸਿਟੀ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਦੌਰਾਨ ਸਾਇੰਸ ਸਿਟੀ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਅਤੇ ਸ਼ੋਅ ਦਿਖਾਏ ਗਏ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਵਿੱਦਿਅਕ ਟੂਰ ਰਵਾਨਾ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਐੱਸ ਐੱਮ ਸੀ ਚੇਅਰਮੈਨ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਿੰਘ, ਸਾਬਕਾ ਐੱਸ ਐੱਮ ਸੀ ਚੇਅਰਮੈਨ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਐੱਸ ਐੱਮ ਸੀ ਮੈਂਬਰ ਅਤੇ ਰਿਟਾ ਮੁੱਖ ਅਧਿਆਪਕ ਗੇਜ ਰਾਮ ਭੌਰਾ, ਐੱਨ ਐੱਸ ਕਿਉ ਐੱਫ ਅਧਿਆਪਕ ਦਿਲਸ਼ਾਦ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਮਾਪੇ ਵੀ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ। ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਪੰਜਾਬੀ ਲੈਕਚਰਾਰ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਚਰਨਜੀਤ ਕੌਰ, ਐੱਨ ਐੱਸ ਕਿਉ ਐੱਫ ਅਧਿਆਪਕਾ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਪ੍ਰਿੰਅਕਾ ਪਵਾਰ, ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ ਅੰਗਰੇਜੀ ਅਧਿਆਪਕ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਐੱਸ ਐੱਸ ਅਧਿਆਪਕ ਨੇ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਟੂਰ ਵਿੱਚ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਸਾਇੰਸ ਪ੍ਰਤੀ ਆਪਣਾ ਰੁਝਾਨ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਮਾਪਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਇਸ ਉਪਰਾਲੇ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸ਼ਾਂਤ ਦੀ 'ਜਪੁ ਜੀ ਤੇ ਹੋਰ ਬਾਣੀਆਂ' ਰਹੱਸਵਾਦੀ ਪੁਸਤਕ

ਵਰਲਡ ਪੰਜਾਬੀ ਟਾਈਮਜ਼ – ਉਜਾਗਰ ਸਿੰਘ

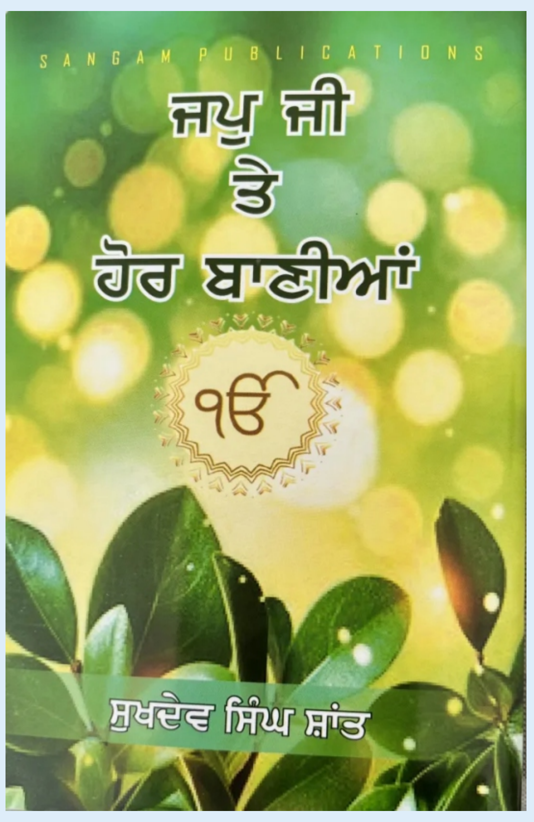

ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸ਼ਾਂਤ ਬਹੁ-ਪੱਖੀ ਲੇਖਕ ਹੈ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰੂਪਾਂ ਦੀਆਂ ਲਗਪਗ ਡੇਢ ਦਰਜਨ ਪੁਸਤਕਾਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਹੋ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਗੁਰਮਤਿ ਸਾਹਿਤ, ਪੰਜ ਬਾਲ ਸਾਹਿਤ, ਤਿੰਨ ਕਹਾਣੀ ਸੰਗ੍ਰਹਿ, ਇੱਕ ਕਵਿਤਾ ਅਤੇ ਚਾਰ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਟਰੈਕਟ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਉਹ ਗੁਰਮਤਿ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਸ੍ਰੋਤ ਮੰਨਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਬਹੁਤੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਹੀ ਘੁੰਮਦੀਆਂ ਹਨ। 'ਜਪੁ ਜੀ ਤੇ ਹੋਰ ਬਾਣੀਆਂ' ਪੁਸਤਕ ਵਿੱਚ 12 ਲੇਖ, ਜਿਹੜੇ ਜਪੁ ਜੀ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਾਣੀਆਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ, ਕਾਵਿ-ਕਲਾ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤਕ ਪੱਖ ਬਾਰੇ ਹਨ। ਪਹਿਲਾ ਲੇਖ ਬਾਣੀ 'ਜਪੁ ਜੀ' ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜਪੁ ਜੀ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਬਾਣੀ ਜਪੁ ਜੀ ਨੂੰ, ਦਰਸ਼ਨ, ਭਗਤੀ ਅਤੇ ਬ੍ਰਹਮ-ਗਿਆਨ ਦਾ ਸੁਮੇਲ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਆਨੰਦਮਈ ਅਤੇ ਵਿਸਮਾਦੀ ਅਨੁਭਵ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਜੋ ਇਸ ਬਾਣੀ ਦਾ ਧੁਰਾ ਹੈ। ਪਰਮਾਤਮਾ ਇੱਕ ਅਤੇ ਸਦੀਵੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਤਿ ਅਰਥਾਤ ਸੱਚਾ ਹੈ, ਸਰਬ-ਸ਼ਕਤੀਮਨ ਅਤੇ ਸਰਬ-ਵਿਆਪੀ ਹੈ, ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਦਾ ਆਦਿ, ਵਿਸ਼ਾਲ ਅਤੇ ਬੇਅੰਤ ਵੀ ਹੈ, ਕਾਲ-ਰਹਿਤ ਸਰੂਪ ਅਨਾਹਿਤ ਹੈ, ਸੁੰਦਰਤਾ, ਪਵਿੱਤਰਤਾ ਅਤੇ ਆਨੰਦ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਹੈ, ਚਿਤ ਸਰੂਪ ਵੀ ਹੈ, ਅਜੂਨੀ ਅਤੇ ਸੈਭੰ ਹੈ, ਹੋਂਦ ਤੇ ਹਸਤੀ ਅਮੁੱਲ ਅਤੇ ਬੇਅੰਤ ਹੈ, ਗੁਰ-ਉਪਦੇਸ ਅਤੇ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਨਾਮ ਇੱਕ ਗੱਲ ਹੀ ਹੈ। ਦੂਜਾ ਲੇਖ 'ਜਪੁ ਜੀ' ਦੀ ਕਾਵਿ-ਕਲਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਇਹ ਬਾਣੀ ਸਰੋਦੀ ਰਸ, ਭਗਤੀ ਰਸ ਅਤੇ ਨਾਮ ਦੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਰਸ ਨਾਲ ਕਹੀ ਗਈ ਹੈ। ਅਲੰਕਾਰਾਂ ਤੇ ਅਖਾਣਾ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰੂਪਾਂ ਰਾਹੀਂ ਰਸ ਪੈਦਾ ਕਰਕੇ ਸਮਝਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਹੀਰਿਆਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੜੀ ਗਈ ਹੈ। ਤੀਜਾ ਲੇਖ ਬਾਣੀ 'ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ' ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ ਹੈ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ 22 ਵਾਰਾਂ ਦਰਜ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵੱਖਰੇ-ਵੱਖਰੇ ਰਸ ਹਨ, ਪ੍ਰੰਤੂ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਪੱਖ ਦੀ ਸੂਰਮਤਾਈ ਅਤੇ ਵਿਕਾਰਾਂ 'ਤੇ ਜਿੱਤ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਮੁੱਖ ਹੈ। ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਹੈ, ਪਰਮਾਤਮਾ ਇੱਕੋ-ਇੱਕ ਪਰਮ-ਹਸਤੀ ਹੈ, ਸਭ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਉਸ ਦੇ ਪਾਸ ਹਨ, ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਜੀਵਾਂ ਦੇ ਦੁੱਖ-ਸੁੱਖ, ਉਤਰਾਅ-ਚੜ੍ਹਾਅ ਅਤੇ ਮਾਨ-ਅਪਮਾਨ ਸਭ ਉਸਦੇ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਹਨ, ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਵਿੱਚ ਕੁਦਰਤ ਲਈ ਮੇਦਨੀ, ਲੋਅ, ਖੰਡ, ਬ੍ਰਹਮੰਡ, ਜਗਤੁ, ਜਗੁ ਅਤੇ ਦੁਨੀਆ ਆਦਿ ਸ਼ਬਦ ਵਰਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਸੂਰਜ, ਚੰਦਰਮਾ, ਧਰਤੀ, ਹਵਾ, ਪਾਣੀ ਤੇ ਅਗਨੀ ਸਭ ਪਰਮਾਤਮਾ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਸਦੀ ਰਚਨਾ ਅਦਭੁਤ ਹੈ। ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਦੇ ਸਮਾਜਿਕ ਪੱਖ ਜ਼ਾਤ-ਪਾਤ, ਇਸਤਰੀ-ਵਰਗ, ਮਰਨ-ਜੰਮਣ, ਰਾਜਨੀਤਕ ਅਵਸਥਾ ਅਤੇ ਵਹਿਮਾ-ਭਰਮਾ ਬਾਰੇ ਵੀ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਚੌਥੇ ਲੇਖ 'ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ' ਦਾ ਕਲਾਤਮਿਕ ਜਾਂ ਸਾਹਿਤਕ ਪੱਖ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਬਾਣੀ ਕਾਵਿ-ਰੂਪ ਵਾਰ ਵਿੱਚ ਉਚਾਰੀ ਗਈ ਹੈ। ਦੋ ਕਾਵਿ-ਛੰਦ ਪਉੜੀ ਅਤੇ ਸਲੋਕ ਹੀ ਵਰਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਸਾਹਿਤਕ ਅਮੀਰੀ ਦੇ ਪੱਖ ਤੋਂ 'ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ' ਸ਼ਬਦ ਅਲੰਕਾਰ, ਅਖਾਣ, ਮੁਹਾਵਰੇ, ਵੰਨ-ਸਵੰਨੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਕਾਵਿ ਰਸ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਅਲੰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਰੂਪ ਵਰਤੇ ਹਨ। ਅਖਾਣ, ਅਖਾਉਤ, ਕਹਾਵਤ, ਲੋਕੋਕਤੀ ਆਦਿ ਸ਼ਬਦ ਮਹਾਂ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਤਜ਼ਰਬਿਆਂ ਦਾ ਸਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕਾਵਿ-ਰਸ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਪੰਜਵਾਂ ਲੇਖ ਬਾਣੀ 'ਸਿਧ ਗੋਸਟਿ' ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ ਸੰਬੰਧੀ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਸਿੱਧਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬਾਦ ਨਾਲ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜੰਗਲਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇ ਤਿਆਗੀ ਬਣਕੇ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਸਗੋਂ ਗ੍ਰਹਿਸਤੀ ਵਿੱਚ ਰਹਿਕੇ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਇੱਕਚਿੱਤ ਹੋ ਕੇ ਕਰਨ ਨਾਲ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੂੰ ਪਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਗ੍ਰਹਿਸਤ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸਸ਼ਾਨ ਵਿੱਚ ਰਹਿਕੇ ਜੀਵਨ ਸਫਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਿਧ ਗੋਸਿਟ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਸੰਬਾਦ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਸਿਧਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਉਤਰ ਦਿੰਦਿਆਂ ਸਮਝਾਇਆ ਕਿ ਭੇਖੀ ਬਣਕੇ ਕੋਈ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਸਗੋਂ ਸਰੀਰ ਦੀ ਥਾਂ ਮਨ ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਰੀਰਕ ਦਿੱਖ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਦਲਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਮਾਇਆ, ਲਾਲਚ, ਹਉਮੈ ਤੋਂ ਵੀ ਮਨ ਹੀ ਬਚਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦੁਨਿਆਵੀ ਵਸਤਾਂ ਤੋਂ ਭੱਜਣ ਨਾਲ ਕੁਝ ਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਯੋਗ ਜੀਵਨ ਜਾਚ ਨਹੀਂ। ਛੇਵਾਂ ਲੇਖ ਬਾਣੀ 'ਸਿਧ ਗੋਸਟਿ' ਦੀ ਕਾਵਿ-ਕਲਾ ਬਾਰੇ ਹੈ। ਸੰਗੀਤਕ, ਸਰੋਦੀ ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤ-ਰਸ ਵਾਲੀ ਬਾਣੀ ਸਿਧ ਗੋਸਟ ਹੈ। ਸਿਧ ਗੋਸਟਿ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸ਼ਬਦ ਅਲੰਕਾਰ, ਅਰਥ ਅਲੰਕਾਰ, ਮੁਹਾਵਰੇ ਅਤੇ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਵਰਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁਹਾਵਰੇ ਤੇ ਅਲੰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸੱਤਵਾਂ ਲੇਖ ਬਾਣ 'ਬਾਰਹ ਮਾਹਾ ਤੁਖਾਰੀ' ਦਾ ਕੇਂਦਰੀ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ ਸੰਬੰਧੀ ਹੈ। ਬਾਰਾਹ ਮਾਹਾ, ਰੁਤੀ, ਥਿਤੀ, ਸਤਵਾਰਾ, ਪਹਰੇ ਅਤੇ ਦਿਨ-ਰੈਣਿ ਜੀਵਨ ਜਾਚ ਦਾ ਉਤਮ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਲਈ ਵਰਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਕਾਵਿ-ਰੂਪ ਬਾਰਾਹ ਮਾਹਾ ਅਤੇ ਰੁੱਤੀ ਦਾ ਨੇੜੇ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਹੈ। ਬਾਰਾ ਮਾਹਾ ਮਹੀਨੇ ਵਾਰ ਬਦਲਦੇ ਬਾਰਾਂ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਮੌਸਮ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਹੈ। ਰਾਗ ਤੁਖਾਰੀ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਬਾਣੀ 'ਬਾਰਾਹ ਮਾਹਾ' ਦੀਆਂ ਕੁਲ ਸਤਾਰਾਂ ਪਉੜੀਆਂ ਹਨ। ਪੰਜਵੀਂ ਪਉੜੀ ਤੋਂ ਸੋਲ੍ਹਵੀਂ ਪਉੜੀ ਤੱਕ ਬਾਰਾਂ ਪਉੜੀਆਂ ਬਾਰਾਂ ਮਹੀਨਿਆਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹਨ। ਤੁਖਾਰੀ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਬਿਰਹਾ ਅਤੇ ਮਿਲਾਪ, ਪਰਮਾਤਮਾ ਨਾਲ ਮਿਲਾਪ ਦੀਆਂ ਅਵਸਥਾਵਾਂ, ਮਿਲਾਪ ਲਈ ਨੈਤਿਕ ਗੁਣਾਂ, ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤੀ ਚਿਤਰਣ, ਬਾਰਹ ਮਾਹਾ, ਤੁਖਾਰੀ ਅਤੇ ਬਾਰਹ ਮਾਹਾ, ਮਾਝ ਵਿੱਚ ਸਾਂਝਾ ਦਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਅਤੇ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਬਾਰੇ ਵਿਸਤਾਰ ਨਾਲ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਅੱਠਵਾਂ ਲੇਖ ਬਾਣੀ 'ਬਾਰਹ ਮਾਹਾ ਤੁਖਾਰੀ' ਦਾ ਸਾਹਿਤਕ ਪੱਖ ਬਾਰੇ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤੀ ਚਿਤਰਣ ਇਸ ਬਾਣੀ ਦਾ ਕੇਂਦਰੀ ਨੁਕਤਾ ਹੈ, ਸਾਹਿਤਕ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਅਲੰਕਾਰਾਂ, ਅਖਾਣਾਂ, ਮੁਹਾਵਰੇ ਅਤੇ ਮੁਹਾਵਰਿਆਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਰੂਪ ਵਰਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਛੇਕ ਅਨੁਪ੍ਰਾਸ, ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ, ਰਤਨਾਵਲੀ, ਅਰਥਾਵ੍ਰਿਤੀ ਦੀਪਕ, ਉਪਮਾ ਅਤੇ ਮੁਹਾਵਰੇ ਰੰਗ ਮਾਣਨਾ, ਕਾਰਜ ਸੰਵਾਰਨਾ, ਬਲਿਹਾਰੇ ਜਾਣਾ, ਮਨ ਡੋਲਣਾ, ਭੱਠੀ ਵਾਂਗ ਤਪਣਾ, ਕਿਵਾੜ ਖੋਲ੍ਹਣਾ, ਅੱਧੀ ਕੌਡੀ ਦਾ ਨਾ ਹੋਣਾ। ਨੌਂ ਕਾਵਿ- ਰਸਾਂ ਸ਼ਿੰਗਾਰ, ਸ਼ਾਂਤ, ਅਦਭੁੱਤ, ਕਰੁਣਾ, ਬੀਰ, ਬੀਭਤਸ, ਰੌਦ੍ਰ, ਭਯਾਨਕ ਅਤੇ ਹਾਸ-ਰਸ ਵਿੱਚੋਂ ਸ਼ਿੰਗਾਰ-ਰਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਨੌਵੇਂ ਲੇਖ ਬਾਣੀ 'ਓਅੰਕਾਰੁ' ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ ਬਾਰੇ ਹੈ। ਬਾਣੀ ਓਅੰਕਾਰ ਵੀ ਅੱਖਰਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਕਰਕੇ ਲਿਖੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸਦਾ ਸੰਦੇਸ ਸਰਬ-ਵਿਆਪੀ ਅਤੇ ਸਰਬ-ਕਾਲੀ ਹੈ। ਓਅੰਕਾਰ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਨੂੰ ਘੜਨ-ਭੰਨਣ ਵਾਲਾ ਇੱਕੋ-ਇੱਕੋ ਹੈ। ਓਅੰਕਾਰ ਨਾਮ-ਸਿਮਰਨ ਦੀ ਮਹਿਮਾ, ਸੱਚਾ ਤੇ ਕੱਚਾ ਗੁਰੂ, ਵਿੱਦਿਆ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਵਾਲਾ, ਮਾਇਆ ਸੰਬੰਧੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਦਸਵਾਂ ਲੇਖ ਬਾਣੀ 'ਓਅੰਕਾਰ' ਦੀ ਕਾਵਿ-ਕਲਾ ਬਾਰੇ ਹੈ। ਭਾਸ਼ਾ, ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ, ਅਲੰਕਾਰਾਂ, ਅਖਾਣਾਂ ਅਤੇ ਮੁਹਾਵਰਿਆਂ ਦੇ ਪੱਖੋਂ ਇਹ ਬਾਣੀ ਇੱਕ ਅਮੀਰ ਸਾਹਿਤਕ ਰੰਗ ਵਾਲੀ ਹੈ। ਰਾਗਾਤਮਿਕ ਅਤੇ ਸਰੋਦੀ ਰਸ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਬਾਣੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਇਸ ਬਾਣੀ ਦਾ ਪਾਠ ਜ਼ੁਬਾਨ ਅਤੇ ਕੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਮਿੱਠਾ ਰਸ ਘੋਲਦਾ ਹੈ। ਗਿਆਰਵਾਂ ਲੇਖ ਬਾਣੀ 'ਪਟੀ ਲਿਖੀ' ਦਾ ਕੇਂਦਰੀ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ ਸੰਬੰਧੀ ਹੈ। ਪਟੀ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਪੱਟੀ, ਫੱਟੀ ਜਾਂ ਤਖ਼ਤੀ ਵਜੋਂ ਕਹਿ ਲੱਕੜ ਦੀ ਬਣੀ ਫੱਟੀ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆਂ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਪੈਂਤੀ ਅੱਖਰੀ ਦਾ ਭਾਵ ਅਰਥ ਵੀ ਪੱਟੀ ਤੋਂ ਹੀ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪੱਟੀ ਰਾਹੀਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਇਹੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਗਿਆਨ ਦਾ ਸੋਮਾ ਪਰਮਾਤਮਾ ਹੈ। ਬਾਣੀ ਪੱਟੀ ਵਿੱਚ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਅਨੇਕ ਨਾਮ ਦੱਸੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਸਾਹਿਬੁ, ਆਦਿ ਪੁਰਖ, ਦਾਤਾ, ਸੱਚਾ, ਪਰਮੇਸ਼ਰ, ਪਾਤਿਸ਼ਾਹ ਆਦਿ। ਪੱਟੀ ਵਿੱਚ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੂੰ ਯਾਦ ਰੱਖਣ ਦਾ ਅਤੇ ਸੰਸਾਰਕ ਧੰਦਿਆਂ ਵਿੱਚ ਖਚਿਤ ਨਾ ਹੋਣ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਬਾਰਵੇਂ ਲੇਖ ਵਿੱਚ ਬਾਣੀ 'ਪਟੀ ਲਿਖੀ ਦਾ ਸਾਹਿਤਕ ਪੱਖ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਅਲੰਕਾਰ, ਅਖਾਣ, ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਅਤੇ ਮੁਹਾਵਰੇ ਵਰਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਥੇ ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚਲੇ ਬਾਰਾਂ ਲੇਖ ਸਾਰੇ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਮਿਲਦੇ ਜੁਲਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਹਿਤਕ, ਕਾਵਿਕ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਾ ਵਸਤੂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਲਗਪਗ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਸਮੋਈ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਦੁਹਰਾਓ ਵੀ ਲੱਗਦਾ ਹੈ।

270 ਪੰਨਿਆਂ, 395 ਰੁਪਏ ਕੀਮਤ ਵਾਲੀ, ਇਹ ਪੁਸਤਕ ਸੰਗਮ ਪਬਲੀਕੇਸ਼ਨ ਸਮਾਣਾ ਨੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਕੁਰਬਾਨੀ, ਦੂਰਅੰਦੇਸ਼ੀ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੇ ਅਮਰ ਪ੍ਰਤੀਕ – ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ

ਵਰਲਡ ਪੰਜਾਬੀ ਟਾਈਮਜ਼
ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਸੰਘੇੜਾ

ਇਹਨਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਸਰਬੰਸ ਦਾਨੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਵਲੋਂ ਬਹੁਤ ਹੀ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਸ਼ਰਧਾ ਨਾਲ ਮਨਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬਾਕੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇੰਡੀਆ ਕਲਚਰਲ ਸੈਂਟਰ ਆਫ ਕੈਨੇਡਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਨਾਨਕ ਨਿਵਾਸ, 8600 #5 ਰੋਡ, ਰਿਚਮੰਡ ਵਿਖੇ ਵੀ 3 ਜਨਵਰੀ ਸ਼ਾਮ 5 ਵਜੇ ਸ੍ਰੀ ਆਖੰਡ ਪਾਠ ਸਾਹਿਬ ਆਰੰਭ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ ਜਿਸਦੇ ਭੋਗ 5 ਜਨਵਰੀ ਦਿਨ ਸੋਮਵਾਰ 5 ਵਜੇ ਪਾਏ ਜਾਣਗੇ। ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਤਿੰਨੇ ਦਿਨ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੀ ਰੌਣਕ ਵਿਚ ਚਾਰ ਚੰਦ ਲਾਉਣ ਲਈ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਸਿਰਫ 42 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਕਰ ਦਿਖਾਇਆ। ਨੌਂ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਹੀ ਓਹਨਾਂ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਨੂੰ ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਲਈ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੇਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਨਾਂ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਪਹਾੜੀ ਰਾਜਿਆਂ ਅਤੇ ਮੁਗਲ ਸਲਤਨਤ ਨਾਲ ਟਾਕਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇਕ ਜਬਰਦਸਤ ਫੌਜ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਫੌਜ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦਾ ਮਕਸਦ ਇਲਾਕੇ ਜਿੱਤਣਾ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਜ਼ੁਲਮ ਅਤੇ ਨਿਸਾਫ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਨਾ ਸੀ।ਉਹਨਾਂ ਨੇ 16 ਲੜਾਈਆਂ ਲੜੀਆਂ ਪਰ ਇਕ ਵੀ ਇੰਚ ਇਲਾਕੇ ਉਪਰ ਕਬਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਇੱਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਲੜਾਈਆਂ ਵਿਚ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹੋਏ ਫੌਜੀ ਜੋ ਓਹਨਾਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਸਨ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਭੀ ਭਾਈ ਘਨੈਈਆ ਜੀ ਨੂੰ ਮਲ੍ਹਮ ਪੱਟੀ ਕਰਨ ਲਈ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਅੱਜ ਦੇ ਰੈਡ ਕਰਾਸ ਦਾ ਆਰੰਭ ਸੀ।

ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਚੋਟੀ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ,ਦੂਰਦਰਿਸ਼ਟੀ ਵਾਲੇ, ਕਵੀ ,ਸੰਤ ਅਤੇ ਸਿਪਾਹੀ ਸਨ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਕਈ ਬੋਲੀਆਂ-ਗੁਰਮੁਖੀ, ਸੰਸਕਰਿਤ, ਫਾਰਸੀ, ਅਰਬੀ, ਬ੍ਰਿਜ ਭਾਸ਼ਾ, ਹਿੰਦੀ ਅਤੇ ਉਰਦੂ ਆਦਿ ਵਿਚ ਮਾਹਰ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਕਰ ਕੇ ਅੱਤਿਆਚਾਰ, ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਹੁੱਕਾਂ ਲਈ ਲੜਨ ਲਈ ਹੌਂਸਲਾ ਦਿੱਤਾ। 1684-85 ਵਿਚ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਭੰਗਾਣੀ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਜੰਗ ਵਿਚ ਪਹਾੜੀ ਰਾਜਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਵਧ ਰਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਵਾਇਆ। 1699 ਦੀ ਵਿਸਾਖੀ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਲਈ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਾਫੀ ਦੇਰ ਤੋਂ ਤਿਆਰੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਦੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਖਾਸ ਮੌਕੇ ਉਪਰ 80,000 ਦੇ ਕਰੀਬ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਖਾਲਸੇ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਵਿਚ ਭਾਗ ਲਿਆ। ਖਾਲਸੇ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਇਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮਹੱਤਵ ਪੂਰਣ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਮੋੜ ਸੀ।

ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਇਕ ਬਹੁਪੱਖੀ ਅਤੇ ਵਿਲੱਖਣ ਸ਼ਕਸੀਅਤ ਦੇ ਮਾਲਕ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਾਉਣਾ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਆਪ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਣਾ ਦੁਨੀਆ ਵਿਚ ਇਕ ਮਿਸਾਲ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਉੱਚਾ ਦਰਜਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਜੋ ਮੁਹਿੰਮ ਪਹਿਲੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਸੀ ਉਸ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਪੂਰਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਸਦਕਾ ਅੱਜ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਕੋਨੇ ਕੋਨੇ ਵਿਚ ਪ੍ਰਫੁਲੱਤ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਨਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਸਦਕਾ, ਸਿੱਖ ਅੱਜ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਨਾਮਣਾ ਖੱਟ ਰਹੇ ਹਨ।

ਗੁਰੂ ਜੀ ਆਰਟ ਅਤੇ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰੇਮੀ ਸਨ। ਦੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਦਿਲਰੁਬਾ ਅਤੇ ਟਾਊਸ ਵਰਗੇ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਯੰਤਰਾਂ ਦੀ ਕਾਢ ਕੱਢੀ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਤੀਰ ਅੰਦਾਜ਼ੀ ਅਤੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦਾ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸ਼ੌਕ ਸੀ। ਦੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੌਂ ਮਹੀਨੇ ਤਲਵੰਡੀ ਸਾਹਬੋ ਰਹੇ ਅਤੇ ਇੱਥੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ ਸੰਪੂਰਨ ਕੀਤਾ। 1708 ਵਿਚ ਨੰਦੇੜ (ਮਹਾਂਰਾਸ਼ਟਰ) ਵਿਖੇ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਲਈ ਇਹ ਸੰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਨਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ (ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗਰੰਥ ਸਾਹਿਬ) ਹੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ ਗੁਰੂ ਹੋਣਗੇ। ਸਮੁੱਚੀ ਸਿਖ ਕੌਮ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ, ਦੂਰਅੰਦੇਸ਼ੀ ਅਤੇ ਦੇਣ ਲਈ ਓਹਨਾਂ ਦੀ ਸਦਾ ਹੀ ਰਿਣੀ ਰਹੇਗੀ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਉੱਪਰ ਸਭ ਨੂੰ ਲੱਖ ਲੱਖ ਵਧਾਈ।

ਬਲਾਕ ਸੰਮਤੀ ਤੇ ਜਿਲ੍ਹਾ ਪਰੀਸ਼ਦ ਚੋਣਾ: ਆਪ ਬਾਜ਼ੀ ਮਾਰ ਗਈ

ਵਰਲਡ ਪੰਜਾਬੀ ਟਾਈਮਜ਼
ਉਜਾਗਰ ਸਿੰਘ

ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਬਲਾਕ ਸੰਮਤੀਆਂ ਅਤੇ ਜਿਲ੍ਹਾ ਪਰੀਸ਼ਦ ਦੀਆਂ 14 ਦਸੰਬਰ 2025 ਨੂੰ ਹੋਈਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਆਪਣੀ ਸਰਵਉਚਤਾ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਸਫ਼ਲ ਹੋ ਗਈ ਹੈ, ਪ੍ਰੰਤੂ ਉਸਨੂੰ 11 ਜਿਲ੍ਹਾ ਪਰੀਸ਼ਦਾਂ ਅਤੇ 250 ਦੇ ਕਰੀਬ ਬਲਾਕ ਸੰਮਤੀਆਂ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਕੰਡੇ ਵਰਤਣੇ ਪੈਣਗੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਪੂਰਨ ਬਹੁਮਤ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ। ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੇ ਹੇਠਲੇ ਪੱਧਰ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਹੱਤਤਾ ਰੱਖਦੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਪਿੰਡ ਪੱਧਰ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਵੈਸੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ ਨੂੰ 2027 ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਟਰੇਲਰ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਰੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਆਪੋ ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਚੋਣ ਨਿਸ਼ਾਨ 'ਤੇ ਚੋਣਾਂ ਲੜੀਆਂ ਹਨ। ਵੋਟਰਾਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਹੀਂ ਵਿਖਾਈ। ਸਿਰਫ਼ 48 ਫ਼ੀ ਸਦੀ ਵੋਟਰਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ 2027 ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਸੈਮੀ ਫ਼ਾਈਨਲ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਵੇਖਣ ਅਤੇ ਸੋਚਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਚੋਣਾਂ ਸਹੀ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਸੈਮੀ ਫ਼ਾਈਨਲ ਸਾਬਤ ਹੋਣਗੀਆਂ? ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਹੇਠਲੇ ਪੱਧਰ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਪਾਰਟੀਬਾਜ਼ੀ ਅਤੇ ਭਾਈਚਾਰਕ ਸਾਂਝ ਦੋਵੇਂ ਕੰਮ ਕਰਦੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਕਈ ਵਾਰ ਵੋਟਰ ਪਾਰਟੀਬਾਜ਼ੀ ਤੋਂ ਉਪਰ ਉਠਕੇ ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਧੜਿਆਂ ਅਤੇ ਭਾਈਚਾਰਕ ਸੰਬੰਧਾਂ ਦਾ ਲਾਹਾ ਲੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਤ ਅਤੇ ਹਾਰ ਨੂੰ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਸ਼ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਲਈ ਸ਼ੁਭ ਸ਼ਗਨ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ 2022 ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਅਤੇ 2024 ਦੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਹਾਸ਼ੀਏ ਤੇ ਚਲਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਮੱਤ ਨਾਲ ਪਹਿਲੇ ਨੰਬਰ, ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੂਜੇ ਨੰਬਰ, ਸ਼ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਬਾਦਲ ਤੀਜੇ ਨੰਬਰ, ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਚੌਥੇ ਨੰਬਰ, ਬਹੁਜਨ ਸਮਾਜ ਪਾਰਟੀ ਪੰਜਵੇਂ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦ (ਪੁਨਰ ਸੁਰਜੀਤ ਅਕਾਲੀ ਦਲ) ਉਮੀਦਵਾਰ ਛੇਵੇਂ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਆਏ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ 9000 ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੇ ਚੋਣ ਲੜੀ ਸੀ। ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਬਲਾਕ ਸੰਮਤੀਆਂ ਅਤੇ ਜਿਲ੍ਹਾ ਪਰੀਸ਼ਦਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਇਕੱਲਿਆਂ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਚੋਣ ਨਿਸ਼ਾਨ 'ਤੇ ਲੜੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਿਲ੍ਹਾਂ ਪਰੀਸ਼ਦ ਦੀਆਂ ਸਿਰਫ 7 ਸੀਟਾਂ 4 ਪਠਾਨਕੋਟ ਅਤੇ 3 ਫ਼ਾਜ਼ਿਲਕਾ ਜਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਆਪਣੇ ਖੰਭ ਖਿਲਾਰ ਲਏ ਹਨ, ਪ੍ਰੰਤੂ ਬਹੁਤੇ ਚੰਗੇ ਨਤੀਜੇ ਵਿਖਾ ਨਹੀਂ ਸਕੀ। ਇੱਕਾ ਦੁੱਕਾ ਘਟਨਾਵਾਂ, ਕਾਗ਼ਜ਼ ਖੋਹਣ, ਕਾਗ਼ਜ਼ ਭਰਨ ਨਾ ਦੇਣ, ਚੋਣ ਤੇ ਕਾਊਂਟਿੰਗ ਏਜੰਟ ਨਾ ਵਣਨ ਦੇਣ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨਕਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਚੋਣ ਕੇਂਦਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵੜਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਚੋਣਾਂ ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨੇਪਰੇ ਚੜ੍ਹ ਗਈਆਂ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਬਰਨਾਲਾ, ਮੁਕਤਸਰ, ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਅਤੇ ਜਲੰਧਰ ਜਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦੇ 21 ਬੂਥਾਂ 'ਤੇ 16 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਵੋਟਾਂ ਪਈਆਂ ਸੀ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ 153 ਬਲਾਕ ਸੰਮਤੀਆਂ ਲਈ 2838 ਜੋਨਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਹੋਈ ਸੀ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ 1529, ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ 612, ਸ਼ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ 449, ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ 73, ਬਹੁਜਨ ਸਮਾਜ ਪਾਰਟੀ 28 ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੇ 144 ਜੋਨਾਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 352 ਬਲਾਕ ਸੰਮਤੀਆਂ ਦੀ ਚੋਣ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਹੋ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ 339, ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ 3 ਅਤੇ 10 ਆਜ਼ਾਦ ਉਮੀਦਵਾਰ ਚੁਣੇ ਗਏ ਸਨ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ 2486 ਬਲਾਕ ਸੰਮਤੀਆਂ ਦੇ ਜੋਨਾਂ 'ਤੇ ਚੋਣ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ 54 ਫ਼ੀ ਸਦੀ, ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ 21 ਫ਼ੀ ਸਦੀ, ਸ਼ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ 15.5 ਫ਼ੀ ਸਦੀ, ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਨੇ 2.5 ਫ਼ੀ ਸਦੀ, ਬਹੁਜਨ ਸਮਾਜ ਪਾਰਟੀ ਨੇ 1 ਫ਼ੀ ਸਦੀ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੇ 5 ਫ਼ੀ ਸਦੀ ਜੋਨਾਂ 'ਤੇ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਬਿਲਕੁਲ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਿਲ੍ਹਾ ਪਰੀਸ਼ਦ ਦੀਆਂ ਕੁਲ 23 ਵਿੱਚੋਂ 346 ਉਮੀਦਵਾਰ ਚੁਣੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ 218 ਮੈਂਬਰਾਂ ਨਾਲ 12 ਜਿਲ੍ਹਿਆਂ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ, ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ 62 ਮੈਂਬਰਾਂ ਨਾਲ ਨਵਾਂ ਸ਼ਹਿਰ, ਸ਼ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ 46 ਨਾਲ ਬਠਿੰਡਾ, ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਨੇ 7, ਬਹੁਜਨ ਸਮਾਜ ਪਾਰਟੀ ਨੇ 3 ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦ 10 ਉਮੀਦਵਾਰ ਜਿੱਤੇ ਹਨ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ 6 ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ 2 ਜਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿਲ੍ਹਾ ਪਰੀਸ਼ਦ ਦੀ ਇੱਕ ਵੀ ਸੀਟ ਨਹੀਂ ਜਿੱਤੀ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ 11 ਜਿਲ੍ਹਾ ਪਰੀਸ਼ਦਾਂ ਲਈ ਜਦੋਜਹਿਦ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ। ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ 63 ਫ਼ੀ ਸਦੀ, ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ 18 ਫ਼ੀ ਸਦੀ, ਸ਼ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ 13 ਫ਼ੀ ਸਦੀ, ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਨੇ 2 ਫ਼ੀ ਸਦੀ, ਬਹੁਜਨ ਸਮਾਜ ਪਾਰਟੀ ਨੇ 0.86 ਫ਼ੀ ਸਦੀ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੇ 2.8 ਫ਼ੀ ਸਦੀ ਵੋਟਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਬਲਾਕ ਸੰਮਤੀ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ 18 ਜਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲੀਡ ਮਿਲੀ ਹੈ ਪ੍ਰੰਤੂ ਚੇਅਰਮੈਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਮੁਸ਼ਕਲ ਪੇਸ਼ ਆਵੇਗੀ। ਚੇਅਰਮੈਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਦੂਜੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੋਣਾ ਪਵੇਗਾ ਜਾਂ ਭੰਨ ਤੋੜ ਹੋਵੇਗੀ। 580 ਸੀਟਾਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਤ ਹਾਰ ਦਾ ਅੰਤਰ 100 ਵੋਟਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਘੱਟ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ 580 ਵਿੱਚੋਂ 261 ਸੀਟਾਂ 'ਤੇ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਅਤੇ 319 ਸੀਟਾਂ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਜਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਇੱਥੇ ਤੱਕ ਲਗਪਗ 10 ਸੀਟਾਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਿੱਤ ਹਾਰ ਦਾ ਅੰਤਰ 1 ਵੋਟ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 9 ਵੋਟਾਂ ਤੱਕ ਦਾ ਹੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਸੀਟ 'ਤੇ 1 ਵੋਟ, ਦੋ ਸੀਟਾਂ 'ਤੇ 3-3 ਅਤੇ ਦੋ ਸੀਟਾਂ 'ਤੇ 4-4 ਵੋਟਾਂ ਦੇ ਅੰਤਰ ਨਾਲ ਜਿੱਤ ਹਾਰ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ 250 ਸੀਟਾਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅੰਤਰ 40 ਤੋਂ 55 ਵੋਟਾਂ ਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਅੰਤਰ ਤੋਂ ਇਉਂ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਬਿਲਕੁਲ ਸਹੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵੋਟ ਪਈ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫ਼ੀਰੋਜ਼ਪੁਰ ਦੇ ਇੱਕ ਬੂਥ ਵਿੱਚ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਵੀ ਇੱਕ ਵੋਟ ਪਈ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਪਿਛਲੀਆਂ ਪੰਚਾਇਤਾਂ, ਬਲਾਕ ਸੰਮਤੀਆਂ ਅਤੇ ਜਿਲ੍ਹਾ ਪਰੀਸ਼ਦਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਧੇਰੇ ਸੀਟਾਂ ਜਿੱਤਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਪੱਛੜਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। 2013 ਵਿੱਚ ਬਲਾਕ ਸੰਮਤੀਆਂ ਤੇ ਜਿਲ੍ਹਾ ਪਰੀਸ਼ਦ ਦੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਚੋਣਾਂ ਸਮੇਂ ਸ਼ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਸਰਕਾਰ ਸੀ। ਬਹੁਤੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਜਿੱਤ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਪ੍ਰੰਤੂ 2017 ਵਿੱਚ ਹੋਈਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਹਾਰ ਗਈ ਸੀ ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਚੋਣਾਂ ਜਿੱਤਕੇ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾ ਗਈ ਸੀ। ਬਿਲਕੁਲ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ 2018 ਵਿੱਚ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਸਮੇਂ ਹੋਈਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਜਿਲ੍ਹਾ ਪਰੀਸ਼ਦ ਦੀਆਂ 94 ਫ਼ੀ ਸਦੀ ਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਸੰਮਤੀਆਂ ਦੀਆਂ 81 ਫ਼ੀ ਸਦੀ ਸੀਟਾਂ ਜਿੱਤੀਆਂ ਸੀ, ਪ੍ਰੰਤੂ 2022 ਵਿੱਚ ਹੋਈਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਹਾਰ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ 92 ਸੀਟਾਂ 'ਤੇ ਜਿੱਤਕੇ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾ ਗਈ ਸੀ। ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਤਾਂ ਜਿਲ੍ਹਾ ਪਰੀਸ਼ਦ 63 ਫ਼ੀ ਸਦੀ ਤੇ ਬਲਾਕ ਸੰਮਤੀਆਂ ਵਿੱਚ 54 ਫ਼ੀ ਸਦੀ ਸੀਟਾਂ ਹੀ ਜਿੱਤੀਆਂ ਹਨ, ਪ੍ਰੰਤੂ ਸਪਨੇ 2027 ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਲੈ ਰਹੀ ਹੈ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ, ਤਰਨਤਾਰਨ, ਪਟਿਆਲਾ, ਸੰਗਰੂਰ ਅਤੇ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਵਿੱਚ ਵਧੇਰੇ ਜੋਨਾਂ 'ਤੇ ਸਫਲਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਫ਼ੀਰੋਜ਼ਪੁਰ ਵਿੱਚ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਜਿਲ੍ਹਾ ਪਰੀਸ਼ਦ ਵਿੱਚ ਕਾਂਗਰਸ ਤੋਂ ਪਛੜ ਗਈ, ਪ੍ਰੰਤੂ ਬਲਾਕ ਸੰਮਤੀ ਵਿੱਚ ਜਿੱਤ ਗਈ। ਨਵਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਵੀ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਕਾਂਗਰਸ ਤੋਂ ਪੱਛੜ ਗਈ। ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਜਲੰਧਰ, ਕਪੂਰਥਲਾ, ਲੁਧਿਆਣਾ ਅਤੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਗਰ ਵਿੱਚ ਵੀ ਚੰਗਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕੀਤਾ। ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਲਈ ਬਠਿੰਡਾ, ਮਾਨਸਾ, ਫਰੀਦਕੋਟ ਅਤੇ ਮੁਕਤਸਰ ਜਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਮੋਸ਼ੀ ਹੋਈ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਜਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਭਾਰੂ ਰਿਹਾ। ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਾਜਾ ਵੜਿੰਗ ਦੇ ਮੁਕਤਸਰ ਜਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਗਿਦੜਬਾਹਾ ਹਲਕੇ ਵਿੱਚ ਕਾਂਗਰਸ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਿੱਟ ਗਈ। ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸਪੀਕਰ ਕੁਲਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧਵਾਂ, ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਖੁਡੀਆਂ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਮੰਤਰੀ, ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ ਸਾਬਕਾ ਮੰਤਰੀ, ਮੀਤ ਹੇਅਰ ਸਾਬਕਾ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਵਰਤਮਾਨ ਲੋਕ ਸਭਾ ਮੈਂਬਰ, ਨਰਿੰਦਰ ਕੌਰ ਭਰਾਜ ਵਿਧਾਇਕ ਸੰਗਰੂਰ ਅਤੇ ਵਿਧਾਇਕ ਮਾਈਸਰਖਾਨਾ ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਾਰ ਗਏ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਤਿੰਨਾ ਖਿਤਿਆਂ ਮਾਲਵਾ, ਦੁਆਬਾ ਅਤੇ ਮਾਝੇ ਵਿੱਚ ਚੰਗੀ ਪਰਫਾਰਮੈਂਸ ਵਿਖਾਈ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਮਾਲਵੇ ਵਿੱਚ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਾਰ ਖਾਧੀ ਹੈ। ਮਾਲਵੇ ਦੇ 15 ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਾਂਗਰਸ ਖਾਤਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਖੋਲ੍ਹ ਸਕੀ। ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਇਆਲੀ ਪੁਨਰ ਸੁਰਜੀਤ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕਾ ਦਾਖਾ ਨੇ ਸਾਰੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਜਿੱਤ ਲਈਆਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿਖਿਆ ਲੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਕਈ ਬਲਾਕ ਸੰਮਤੀਆਂ ਅਤੇ ਜਿਲ੍ਹਾ ਪਰੀਸ਼ਦਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ ਚੇਅਰਮੈਨ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਨਹੀਂ ਹੈ।

22 ਦਸੰਬਰ 2014 ਨੂੰ ਵਿੱਛੜੇ ਸੱਜਣ ਦੀ ਬਰਸੀ ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਦੀ ਰੂੜੀ ਤੇ ਉੱਗਿਆ ਦੁਸਹਿਰੀ ਅੰਬ ਸੀ ਜਗਦੇਵ ਸਿੰਘ ਜੱਸੋਵਾਲ –

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਦੀ ਰੂੜੀ ਤੇ ਉੱਗਿਆ ਦੁਸਹਿਰੀ ਅੰਬ ਸੀ ਸ. ਜਗਦੇਵ ਸਿੰਘ ਜੱਸੋਵਾਲ। 22 ਦਸੰਬਰ 2014 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਸਦੀਵੀ ਅਲਵਿਦਾ ਕਹਿ ਗਏ ਸਨ ਉਹ ਸਾਨੂੰ।

ਵੱਡੇ ਵੀਰ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਨਿੱਕੜਾ "ਜੱਗੋ"। ਜੱਗੋ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰਾ। ਨਿੱਕੇ ਵੀਰ ਇੰਦਰਜੀਤ ਤੇ ਚਮਕੌਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਵੱਡਾ ਬਾਈ। ਬੇਬੇ ਅਕਸਰ ਆਖਰੀ ਜੱਗੋ ਤਾ ਮੇਰਾ ਬੱਠਲ਼ ਭਰ ਕੇ ਉੱਬਲੀਆਂ ਬੱਕਲੀਆ ਖਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਨਿੱਕੇ ਹੁੰਦਿਆਂ। ਏਡਾ ਚੌਗਾਠਾ ਪਾਲਣਾ ਕਿਤੇ ਸੌਖਾ ਹੈ ਪੁੱਤਰਾ। ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਭੱਜਿਆ ਹੀ ਫਿਰਦਾ। ਹੁਣ ਵੀ ਕਿੱਥੇ ਟਿਕ ਕੇ ਬਹਿੰਦੈ। ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਸੌ ਦੋ ਸੌ ਮੀਲ ਪੈਂਡਾ ਗਾਹ ਨਾ ਲਵੇ , ਇਹਨੂੰ ਰੋਟੀ ਹਜ਼ਮ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਬੇਬੇ ਅਮਰ ਕੌਰ ਅਕਸਰ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਦੀ। ਜਗਦੇਵ ਸਿੰਘ ਜੱਸੋਵਾਲ ਨੇ ਆਪਣੇ ਜਨਮ ਤੋਂ ਦੋ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਖਾਲਸਾ ਹਾਈ ਸਕੂਲ ਕਿਲ੍ਹਾ ਰਾਏਪੁਰ ਤੋਂ ਮੁੱਢਲੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕੀਤੀ। ਇੱਥੇ ਹੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸ਼ਾਇਰ ਅਜਾਇਬ ਚਿਤਰਕਾਰ ਉਸ ਦਾ ਡਰਾਇੰਗ ਅਧਿਆਪਕ ਬਣਿਆ। ਆਰੀਆ ਕਾਲਿਜ ਲੁਧਿਆਣਾ ਤੋਂ ਗਰੈਜੂਏਸ਼ਨ, ਗੌਰਮਿੰਟ ਕਾਲਿਜ ਲੁਧਿਆਣਾ ਤੇ ਮਹਿੰਦਰਾ ਕਾਲਿਜ ਪਟਿਆਲਾ ਤੋਂ ਡਬਲ ਐੱਮ ਏ ਕਰਕੇ ਅਲੀਗੜ੍ਹ ਮੁਸਲਿਮ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦਾ ਲਾਅ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਬਣਿਆ।

ਲੁਧਿਆਣਾ ਕਚਹਿਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੇ ਸ. ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਕੰਗ ਨਾਲ ਰਲ਼ ਕੇ ਪ੍ਰੈਕਟਿਸ ਵੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਲਈ ਪਰ ਉੱਡਣੇ ਪਰਿੰਦੇ ਕਿਤੇ ਪਿੰਜਰੇ ਪੈਂਦੇ ਨੇ? ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵਿੱਚ ਉਹ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸੰਤ ਫ਼ਤਹਿ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਵੇਲੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਰਿਹਾ। ਪਰ ਸ਼ੌਕ ਅਵੱਲੇ! ਸੰਤ ਫ਼ਤਹਿ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣਨ ਉਪਰੰਤ ਪਹਿਲੀ ਕਲਕੱਤਾ ਫੇਰੀ ਦੌਰਾਨ ਕੁਲਵੰਤ ਗਰੇਵਾਲ ਦੇ ਸੰਗ ਸਾਥ ਸਿਰਮੌਰ ਬੰਗਾਲੀ ਕਵੀ ਕਾਜ਼ੀ ਨਜ਼ਰੁਲ ਇਸਲਾਮ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਜਾ ਪੁੱਜਾ। ਸੰਤ ਖ਼ਫ਼ਾ ਕਿ ਕਿੱਥੇ ਲੈ ਵੜਿਆਂ? ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਬੰਗਾਲੀ ਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਪੰਨੇ ਤੇ ਸੰਤਾਂ ਨਾਲ ਕਾਜ਼ੀ ਜੀ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਛਪੀ। ਇਹੀ ਕਾਜ਼ੀ ਨਜ਼ਰੁਲ ਇਸਲਾਮ ਸਾਹਿਬ ਬੰਗਲਾ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕੌਮੀ ਕਵੀ ਹਨ।

ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ 1967 ਵਿੱਚ ਬਣੀ ਪਹਿਲੀ ਗੈਰ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਜੁਗਾੜੀਆਂ ਵਿੱਚ ਜੱਸੋਵਾਲ ਜੀ ਵੀ ਸਨ। ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਜਸਟਿਸ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਉਹ ਸਿਆਸੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬਣੇ।1980 ਵਿੱਚ ਉਹ ਰਾਇਕੋਟ ਤੋਂ ਵਿਧਾਇਕ ਬਣੇ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਤੋਂ ਜਸਟਿਸ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਖੱਜਲ ਖੁਆਰੀ ਕਾਰਨ ਮਨ ਉਚਾਟ ਹੋ ਗਿਆ। ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸੇ ਜਗਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪੰਡਿਤ ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਤੇ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਕੈਰੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕਰਨ ਆਏ ਸਨ। ਸ. ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ, ਗੋਪਾਲ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਤੇ ਯੁੱਗ ਕਵੀ ਪ੍ਰੋ. ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਹਰ ਸ਼ਾਮ ਗੁਜ਼ਾਰਦੇ। ਇਸੇ ਦੋਸਤੀ ਵਿੱਚੋਂ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਯਾਦਗਾਰੀ ਮੇਲਾ ਨਿਕਲਿਆ। 1978 ਤੋਂ 2014 ਤੀਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੰਗੀ ਵਜੋਂ ਤੁਰਨ ਦਾ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਮਾਣ ਮਿਲਿਆ। ਵੱਡੇ ਵੀਰ ਵਜੋਂ ਹਰ ਦੁੱਖ ਸੁੱਖ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬਹੁੜਦੇ।

ਅੱਜ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਰਸੀ ਤੇ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲਿਖਿਆ ਕਾਵਿ ਚਿੱਤਰ ਹਾਜ਼ਰ ਹੈ। ਇਹ ਮੇਰੇ ਕਾਵਿ ਸੰਗ੍ਰਹਿ "ਚਰਖੜੀ" ਵਿੱਚ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

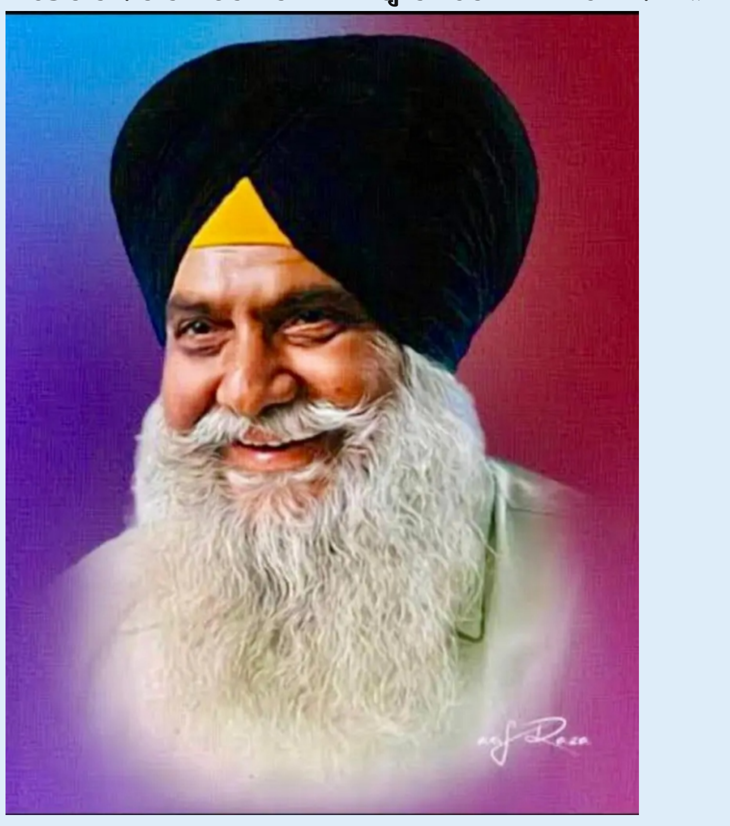

ਸ. ਜਗਦੇਵ ਸਿੰਘ ਜੱਸੋਵਾਲ

ਹੁਣੇ ਆਏਗਾ
ਸਾਡੇ ਘਰ ਦੀਆਂ ਪੌੜੀਆਂ ਚੜ੍ਹਦਾ।
ਨਾਲ ਹੋਣਗੇ
ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦੇ ਫ਼ਿਕਰ।
ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਹਵਾ 'ਚ
ਨਕਸ਼ੇ ਬਣਾਵੇਗਾ।
ਅਨੇਕਾਂ ਸ਼ਬਦ ਚਿਤਰ ਉਲੀਕੇਗਾ,
ਬਿਨ ਕਾਗ਼ਜ਼ਾਂ ਤੋਂ।
ਧਰਤੀ 'ਚ ਰੰਗ ਭਰੇਗਾ,
ਖਿੜੇਗਾ ਸੂਰਜਮੁਖੀ ਦੇ ਖੇਤ ਵਾਂਗ।
ਸੁਰ ਅਲਾਪੇਗਾ ਤੇ ਕਹੇਗਾ।

"ਉੱਠ ਕੇ ਪਹਿਰ ਦੇ ਤੜਕੇ,
ਬਦਨਾਮੀ ਲੈ ਲਈ।
ਆਹੋ ਜੀ ਬਦਨਾਮੀ ਲੈ ਲਈ।"

ਪਰ ਰੋਜ਼ ਤੜਕੇ ਉੱਠੇਗਾ ਤੇ ਕਹੇਗਾ।
ਚਲੋ ਬਈ ਚਲੋ,
ਨਿਰਮਲਾ ,ਨਿੰਦਰਾ ,ਰਵਿੰਦਰਾ
ਚਲੋ ਬਟਾਲੇ ਵੱਲ
ਕੋਟਲਾ ਸ਼ਾਹੀਆ ਖੇਡਾਂ ਨੇ।
ਪਿਰਥੀਪਾਲ ਉਡੀਕਦੈ।
ਖਤਰਾਵੀ ਦਿਲਬਾਗ ਨਾਲ,
ਕਾਮਰੇਡ ਉਜਾਗਰ ਸਿੰਘ ਯਾਦਗਾਰੀ ਮੇਲੇ ਦੀ
ਵਿਉਂਤ ਬਣਾਉਣੀ ਹੈ।
ਰਾਹ 'ਚ ਮਿਲਣਾ ਹੈ
ਜਥੇਦਾਰ ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਜਾਗੀਰਦਾਰ ਨੂੰ
ਮੇਰਾ ਜੇਲ੍ਹ ਸਾਥੀ ਹੈ
ਅਕਾਲੀ ਮੋਰਚਿਆਂ ਦਾ

ਵਰਲਡ ਪੰਜਾਬੀ ਟਾਈਮਜ਼
ਗੁਰਭਜਨ ਗਿੱਲ

ਜਲੰਧਰ
ਕਾਮਰੇਡ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਆਨੰਦ
ਵੀ ਢਿੱਲਾ ਹੈ।
ਬਾਬੇ ਬਕਾਲੇ ਕਵੀਸ਼ਰ
ਜੋਗਾ ਸਿੰਘ ਜੋਗੀ ਉਡੀਕਦੈ।
ਬਰਕਤ ਸਿੱਧੂ ਵੀ ਬੀਮਾਰ ਹੈ ਮੋਗੇ।

ਚਲੋ! ਚਲੋ! ਚਲੋ! ਭਾਈ!
ਪਰ ਹੁਣ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਪੌੜੀਆਂ ਚੜ੍ਹਦਾ
ਮੇਰੇ ਘਰ ਦੀਆਂ
ਇਨੇ ਫ਼ਿਕਰਾਂ ਵਿੰਨ੍ਹੇ ਮੱਥੇ ਵਾਲਾ
ਹਸਪਤਾਲ 'ਚ ਪਿਆ ਵੀ ਇੰਜ ਕਰੇ!
ਚਰਨਜੀਤ ਚੰਨ ਮੇਰਾ ਬੀਬਾ ਵੀਰ
ਹਰਿਆਣੇ ਵਿੱਚ
ਮੁਲਖਰਾਜ ਯਾਦਗਾਰ ਬਣਵਾ ਦੇ
ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ।
ਬਸੀਆਂ ਕੋਠੀ ਤਾਂ ਬਣਵਾ ਲਈ
ਗੁਰਭਜਨ ਨੇ ਤੁਹਾਡੇ ਬਾਦਲ ਤੋਂ।

ਦਯਾਨੰਦ ਹਸਪਤਾਲ ਦੇ ਆਈ ਸੀ ਯੂ ਵਿੱਚ ਪਿਆ ਕਹੇ
ਚੱਲ! ਕਾਕਾ ਹਰਭਜਨ ਮਾਨ
ਹੀਰ ਸੁਣਾ!
ਮਨ ਦਾ ਰਾਂਝਾ ਰਾਜ਼ੀ ਕਰੀਏ!

ਹੁਣ ਸਭ ਪਾਸੇ ਚੁੱਪ ਹੈ।
ਉਹ ਵੱਡੀ ਸਾਰੀ ਧਰਤੀ ਸੀ
ਕਿਸੇ ਲਈ ਨੀਲਾ ਆਸਮਾਨ
ਸਿਰ ਤੇ ਧਰਿਆ ਬਾਬਲ ਦਾ ਹੱਥ ਸੀ
ਕਿਸੇ ਵਾਸਤੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਦਾ ਬਾਲ
ਬਹੁਤਿਆਂ ਲਈ ਵੱਡੀ ਸਾਰੀ ਬੁੱਕਲ ਸੀ
ਅਨੇਕ ਰੰਗਣਿਆਂ ਵਾਲਾ ਬੈਂਕ ਲਾਕਰ
ਬਹੁਤਿਆਂ ਲਈ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੀ ਪੌੜੀ
ਪਰ ਵਿਰਲਿਆਂ ਲਈ
ਆਸਥਾ ਕੇਂਦਰ।

ਖ਼ਾਨਗਾਹੇ ਬਲਦਾ ਮੱਧਮ ਚਿਰਾਗ।
ਉਹ ਕਿਸੇ ਲਈ ਵੀ
ਓਪਰਾ ਨਹੀਂ ਸੀ।
ਵੱਡੀ ਸਾਰੀ ਪੋਟਲੀ 'ਚੋਂ
ਸੁਪਨੇ ਕੱਢਦਾ
ਤੇ ਪੂਰੇ ਕਰਨ ਲਈ
ਬਲ ਬੁੱਧ ਮੁਤਾਬਕ ਵੰਡਦਾ।
ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੀਆਂ ਤੰਦਾਂ ਜੋੜਦਾ।
ਅਮਰੀਕਾ 'ਚ 'ਵਾਜ਼ ਮਾਰਦਾ
ਉਇ ਰਿਆੜ ਹਰਵਿੰਦਰਾ
ਜਗਦੇਆਂ ਵਾਲੇ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘਾਂ
ਉਦਾਸੀ ਦੀਏ ਧੀਏ ਪ੍ਰਿਤਪਾਲ
ਮੈਂ ਤਾਂ ਹੁਣ ਨਦੀ ਕਿਨਾਰੇ ਰੁੱਖੜਾ
ਮੇਰਾ ਹੁਣ ਕੀ ਏ।
ਤੇ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਟਿਕਟ ਕਟਾ,
ਅਮਰੀਕਾ ਤਰ੍ਹ ਜਾਂਦਾ।
ਸਾਬੋ ਚੋਰੀ ਚੋਰੀ,
ਹਰਪੁਰੀਏ ਸੁਰਤ ਸਿੰਘ ਖ਼ਾਲਸਾ ਨਾਲ।
ਉੱਤਰਨ ਸਾਰ
ਦੁੱਖ ਸੁਖ ਭੁਗਤਾਉਂਦਾ।
ਆਖ਼ਰੀ ਰਾਤਾਂ ਰਿਆੜ ਕੋਲੋਂ,
ਸੁੱਜੇ ਪੈਰੀਂ ਮਾਲਸ਼ਾਂ ਕਰਵਾਉਂਦਾ।
ਅਸੀਸਾਂ ਵੰਡਦਾ,
ਫ਼ਤਹਿ ਬੁਲਾਉਂਦਾ।
ਵਤਨੀਂ ਪਰਤਦਾ।

ਆਉਂਦਿਆਂ
ਹਸਪਤਾਲ ਦਾ ਮੰਜਾ ਸੀ।
ਉੱਥੇ ਹੀ ਗਾਉਂਦਾ ਵਜਾਉਂਦਾ,
ਰੇਤ ਵਾਂਗ ਹੱਥੋਂ ਕਿਰ ਗਿਆ।
ਲੋਕ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਪਨੀਰੀ ਬੀਜਦਾ,
ਲਗਾਤਾਰ ਜਲ ਤਰੰਕਦਾ,
ਉਡਾਰ ਕਰਦਾ ਤੇ ਫੁਰਰਰਰ ਆਖ,
ਅੰਬਰਾਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪਦਾ।
ਪਾਰਸ ਛੋਹ ਬਖ਼ਸ਼ ਕੇ।
ਜਹਾਨੋਂ ਜਾਣ ਵੇਲੇ ਵੀ,
ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਸੀ।
ਬੂਹਾ ਕਰ ਬੰਦ,
ਮੇਰਾ ਪੁੱਤਰ ਚੰਦ,
ਚੱਲ ਬਈ ਨਿੰਦਰਾ ਖੋਲ੍ਹ ਦੇ ਜਿੰਦਰਾ।
ਜੰਗਾਲੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਨੂੰ
ਹਵਾ ਲੁਆਈਏ।